

Схвалено на засіданні
Вченої ради
Інституту географії НАН України
«03» червня 2019 р.
протокол №5

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту географії
НАН України, д.геогр.н.

Маруняк Є.О.

червня 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, МОНІТОРИНГ, ПЕРЕГЛЯД І ЗАКРИТТЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ В ІНСТИТУТІ ГЕОГРАФІЇ НАН УКРАЇНИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про розроблення, затвердження, моніторинг, перегляд та закриття освітніх програм в Інституті географії НАН України (далі – Положення) є складовою частиною внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності Інституту географії НАН України (далі – Інститут). Положенням визначаються основні засади, принципи та особливості розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду та закриття освітніх програм та навчальних планів здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня.

1.2. Положення розроблене відповідно до вимог Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (E8O-2015), наказу № 977 Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою № 1187 Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. (в редакції постанови № 347 Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р.), Статуту Інституту, інших нормативно-правових актів у сфері вищої освіти.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Аспірант – особа, яка залучена до формальної освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти.

Здобувачі освіти - аспіранти, докторанти, які здобувають освіти.

Проектна група – група наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами. Проектна група затверджується наказом директора Інституту.

Робоча група – група наукових працівників, що створюється з метою впровадження нової освітньої програми в межах ліцензованої спеціальності на певному рівні вищої освіти. Після введення в дію рішення Вченої ради Інституту щодо затвердження та впровадження освітньої програми Робоча група включається до складу Групи забезпечення освітньої програми.

Група забезпечення – група наукових працівників, для яких Інститут є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на третьому рівні вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами.

Індивідуальна освітня траєкторія -- персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем видів і форм здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм навчальних дисциплін, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

Індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму засвоєння здобувачем компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та створюється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для

цього ресурсів. До індивідуального навчального плану входять обов'язкові компоненти (навчальні дисципліни, практики тощо) освітньої програми і дисципліни (види робіт), обрані здобувачем освіти у ході реалізації свого права на вибір (не менше 25% обсягу програми підготовки).

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Кредит ЄКТС – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

Критерії оцінювання – стосовно оцінювання: описи, що і на якому рівні має зробити здобувач вищої освіти для демонстрації досягнення результатів навчання на виконання вимог освітньої програми.

Навантаження аспіранта - час, який необхідний здобувачу освіти для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Цей час включає всі види навчальної роботи: лекції, семінарські, практичні заняття, самостійну роботу, контрольні заходи, проходження навчальних та виробничих практик тощо.

Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній та інформальній освіті.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій).

Програмні компетентності – найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку програми та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових програм у різних закладах освіти є подібними чи порівнюваними між собою.

Програмні результати навчання – узгоджений набір з 15–20 тверджень, які виражають те, що здобувач вищої освіти повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми.

Профіль програми – невід’ємна частина опису програми, створена для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Дозволяє точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести з тематикою наукових досліджень, що полегшує її розуміння всіма основними зацікавленими особами (стейкхолдерами), здобувачами вищої освіти, роботодавцями, дослідниками, викладачами, агенціями забезпечення якості освіти тощо. Визначає предметну область, до якої належить певна освітня програма, її освітній рівень та специфічні особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем

складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, визначених, як правило, стандартом освіти, та які відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій.

Силабус – це документ, в якому роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і здобувача вищої освіти. У ньому висвітлюються процедури (у т.ч. стосовно принципів оцінювання), політики (включно з політикою академічної доброчесності) і зміст курсу, а також календар його виконання. У силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі, які викладач ставить перед своєю дисципліною. Силабус окреслює концептуальний перехід від «здобування знань» і «одержання практичних навичок» до компетентностей, що їх може засвоїти здобувач, вивчаючи цей курс. Силабус включає в себе анотацію курсу, мету (компетентності), перелік тем та ін.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

3. РОЗРОБКА ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Освітня діяльність в Інституті здійснюється за освітньо-науковими програмами (далі – освітні програми).

3.2. Освітні програми Інституту спрямовані на здобуття особами, які навчаються, вищої освіти за ступенем доктора філософії.

3.3. Освітня програма розробляється на підставі вимог стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю (за наявності) і у відповідності до стратегії розвитку Інституту та аналізу потреб ринку праці.

3.4. Освітня програма започатковується в межах ліцензованої спеціальності. У рамках однієї спеціальності можуть реалізовуватися декілька освітніх програм.

3.5. Запровадженню нової освітньої програми передують аналіз та оцінювання доцільності її запровадження, аналіз кадрового складу для забезпечення освітньої програми, який проводиться проектною групою. До складу проектної групи можуть входити: здобувачі вищої освіти, представники Ради молодих вчених, випускники, роботодавці, академічна спільнота та інші зацікавлені особи.

3.6. Аналіз та оцінювання доцільності запровадження освітньої програми проводиться з метою встановлення суспільної потреби в цій програмі, моніторингу ринку освітніх послуг та можливості позиціонування на ньому освітньої програми.

3.7. За результатами аналізу та оцінювання доцільності запровадження освітньої програми проектна група звертається до керівництва Інституту з обґрунтованими клопотаннями про розгляд питання на Вченій раді Інституту щодо створення групи забезпечення та запровадження відповідної освітньої програми.

3.8. Вчена рада Інституту, у разі ухвалення рішення про доцільність запровадження освітньої програми, на своєму засіданні обговорює питання щодо створення та складу групи забезпечення освітньої програми та призначення гаранта освітньої програми.

3.9. У разі ухвалення Вченою радою Інституту рішення про запровадження нової освітньої програми Учений секретар Інституту готує проєкт наказу про затвердження складу групи забезпечення освітньої програми та призначення гаранта освітньої програми.

3.10. Група забезпечення розробляє освітню програму (вносить зміни до чинної освітньої програми) відповідно до зразка, наведеного в листі Міністерства освіти і науки України № 1/9- 239 від 28.04.2017 р.,

оприлюднює її на офіційному вебсайті Інституту для громадського обговорення не пізніше як за місяць до її розгляду.

3.11. За запитом групи забезпечення відповідні структурні підрозділи Інституту зобов'язані надати, у визначений гарантом освітньої програми строк, відомості, які необхідні для розроблення освітньої програми.

3.12. Під час громадського обговорення освітньої програми (змін до освітньої програми) проводиться узгодження:

- результатів навчання та програмних компетентностей;
- програмних результатів навчання з Національною рамкою кваліфікацій;
- програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти (у випадку їх наявності);
- результатів вивчення освітніх компонентів (навчальних дисциплін) з програмними результатами навчання;
- методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;
- методів оцінювання відповідно з програмними результатами навчання та формуються пропозиції та зауваження до освітньої програми.

3.13. Група забезпечення під час розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми зобов'язана врахувати всі обґрунтовані інтереси, пропозиції та зауваження зацікавлених сторін.

3.14. До розроблення освітньої програми, навчального плану, формування цілей та програмних результатів навчання залучаються здобувачі вищої освіти (через органи аспірантського самоврядування), стейкхолдери, випускники спеціальності (освітньої програми), викладачі. Виявлення та врахування позицій і потреб стейкхолдерів має бути задокументовано у вигляді протоколів спільних зустрічей, засідань, круглих столів, семінарів, результатів опитувань або аналізу відкритих джерел тощо.

Гарант освітньої програми відповідає за розробку, моніторинг і періодичний перегляд освітньої програми та, за необхідності, внесення змін до навчального плану, їх затвердження.

3.15. Проекти освітньої програми, навчального плану не пізніше ніж за місяць до їх затвердження на засіданні Вченої ради Інституту обговорюються аспірантами, випускниками, викладачами, стейкхолдерами, адміністрацією Інституту шляхом проведення спільних засідань, круглих столів, зборів, оприлюднення проектів освітньої програми, навчального плану у відкритих джерелах, на вебсайті Інституту. За результатами громадського обговорення проводиться засідання групи забезпечення та вносяться відповідні зміни, доповнення до освітньої програми і навчального плану, які обговорюються та затверджуються Вченою радою Інституту.

3.16. Навчальний план розробляється на весь період реалізації відповідної освітньої програми підготовки фахівців певного освітнього рівня. За умови прийняття нового стандарту вищої освіти, з метою урахування тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, регіонального контексту і досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм розробляється і затверджується новий навчальний план.

3.17. Мінімальний обсяг освітньої програми, який забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності (обсяг практичної підготовки тощо) за даною спеціальністю, визначається стандартом вищої освіти (за наявності), гарантом та групою забезпечення, згідно нормативних вимог.

3.18. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня, вимогам цього Положення та інших нормативних документів Інституту географії НАН України.

3.22. За результатами розгляду освітньої програми Вчена рада Інституту може прийняти рішення про її затвердження, направлення на

доопрацювання або про відмову у затвердженні.

3.23. Рішення Вченої ради Інституту про затвердження освітньої програми є підставою для започаткування освітньої діяльності за відповідною освітньою (освітньо-науковою) програмою.

3.24. Відповідальність за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітню програму (проект освітньої програми) на офіційному вебсайті Інституту несе гарант освітньої програми.

3.25. Інститут дотримується визначених цим Положенням процедур щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми та навчального плану.

4. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Процедура розробки, внесення змін до навчального плану, робочих програм та/або силабусів навчальних дисциплін та реалізація освітньої програми визначаються «Положенням про організацію навчального процесу на третьому (освітньо-науковому) рівні в Інституті географії НАН України» та іншими нормативними документами Інституту.

4.2. Управління реалізацією освітньої програми здійснюється:

- гарантом освітньої програми: матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне забезпечення; профорієнтаційна робота з потенційними вступниками; взаємодія із зацікавленими сторонами; забезпечення якості освітньої програми, що реалізується; організація проведення самооцінювання освітньої програми та освітньої діяльності;

- керівником робочої групи: організація розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми та навчального плану; аналіз та впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти в зміст і технологію реалізації освітньої програми; контроль відповідності групи забезпечення освітньої програми чинним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності; проведення самооцінювання

освітньої програми та освітньої діяльності.

4.3. Протягом усього періоду реалізації освітньої програми в межах відповідної спеціальності Інститут зобов'язаний виконувати чинні Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності.

5. МОНІТОРИНГ ТА ПЕРЕГЛЯД ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Моніторинг та перегляд освітньої програми проводиться з метою підвищення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

5.2. Моніторинг та перегляд освітньої програми здійснюється за участі здобувачів вищої освіти, представників органів аспірантського самоврядування, випускників, роботодавців, академічної спільноти та інших зацікавлених сторін.

5.3. Перегляд освітньої програми здійснюється щорічно. За результатами перегляду зміни в освітню програму та навчальний план можуть не вноситися. У такому випадку, за потреби, вносяться зміни у зміст силабусів навчальних дисциплін.

5.4. Освітня програма може оновлюватись частково в частині всіх (окремих) компонентів, якщо оновлення змісту програми (змісту дисциплін, практик, їх обсягу в кредитах ЄКТС тощо) не перевищує 60 %. Внесені зміни (доповнення) оформлюються протоколом робочої групи. При зміні місії (цілей) освітньої програми, її виду (запровадження міждисциплінарності) та значному оновленні обґрунтовані зміни чи доповнення до освітньої програми вносяться в такому ж порядку, як під час розробки та затвердження освітньої програми вперше відповідно до цього Положення.

5.5. Підставами для перегляду освітньої програми є:

- пропозиції членів групи забезпечення відповідної освітньої програми, керівництва Інституту, здобувачів освіти, роботодавців, стейкхолдерів;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми;
- затвердження нових стандартів вищої освіти.

- наявність недоліків та зауважень за результатами самооцінювання освітньої програми та освітньої діяльності;

- наявність висновків про недостатньо високу якість освітньої програми за результатами внутрішнього аудиту або зовнішньої оцінки освітньої програми.

5.6. Названі підстави для перегляду освітньої програми не є вичерпними.

5.7. Після перегляду та затвердження освітня програма та навчальний план розміщуються на офіційному вебсайті Інституту.

6. САМООЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

6.1. Оцінювання освітньої програми та освітньої діяльності за відповідною освітньою програмою здійснюється відповідно до критеріїв, затверджених Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

6.2. З метою забезпечення якості вищої освіти та вчасного реагування на виявлені недоліки, зауваження та пропозиції щодо реалізації освітньої програми Інститут проводить самооцінювання освітньої програми та освітньої діяльності.

6.3. За запитом гаранта освітньої програми, групи забезпечення зобов'язані надати, у визначений гарантом освітньої програми строк, відомості, які необхідні для оформлення звіту про самооцінювання освітньої програми та освітньої діяльності.

6.4. За результатами самоаналізу гарант освітньої програми, група забезпечення готують звіт про самооцінювання освітньої програми та освітньої діяльності, який розглядається та затверджується на засіданні Вченої ради Інституту.

7. ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

7.1. Рішення про закриття освітньої програми приймає Вчена рада Інституту.

7.2. Освітня програма може закрита з наступних причин:

- у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання протягом двох років за новою освітньою програмою;
- у разі перегляду освітньої програми, що призвело до зміни її назви;
- за результатами зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньої програми та освітньої діяльності тощо.

8. ПРОЗОРИСТЬ ТА ПУБЛІЧНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

8.1. Прозорість та публічність освітньої програми досягається шляхом відкритості Інституту через виконання своєї суспільної місії та інформування зацікавлених сторін про всі аспекти освітньої діяльності.

8.2. Внутрішні нормативно-правові акти та документи, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, оприлюднюються на офіційному вебсайті Інституту.

8.3. Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми (проекту освітньої програми) в Інституті здійснюється відповідно до цього Положення, прозоро та публічно, через оприлюднення відповідних документів та контактів для зворотного зв'язку на офіційному вебсайті Інституту в для громадського обговорення.

8.4. Інститут через гаранта освітньої програми своєчасно оприлюднює на офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін.

8.5. Гарант освітньої програми у процесі оприлюднення на офіційному вебсайті Інституту інформації про освітню програму зобов'язаний дотримуватися чинних законів України «Про інформацію», «Про доступ до

публічної інформації», зокрема, щодо використання інформації з обмеженим доступом.

8.6. У разі наявності у внутрішньому нормативно-правовому акті або документі інформації з обмеженим доступом Інститут публікує такий документ за винятком інформації, доступ до якої обмежено.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Це Положення набирає чинності з дати затвердження Вченою радою Інституту.

9.2. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність, і вступають у дію внесені зміни.

9.3. Зміни та доповнення до цього Положення розглядаються і затверджуються Вченою радою Інституту.